

Úvod

Naším cílem je prozkoumat lidskou sexualitu od začátku do konce – co máme rádi a proč to máme rádi, jak to ovlivňuje naše pocity, jak se to může pokazit a jak zásahy člověka prostřednictvím kulturních tradic či vědeckých objevů mohou měnit přirozený stav věcí. Od historie přes geografii, kulturu, pohlaví až po orientaci... zajímá nás, jak funguje sex.

Kromě toho se podíváme na úlohu neviditelné ruky matky přírody při formování lidské sexuality. A asi nás překvapí, že evoluce má prsty, no v podstatě ve všem: ve fyzických rysech, které považujeme za atraktivní, v typech osobností, jež nás přitahují, v sexuálním aktu, který nám přináší rozkoš (ovlivňuje i důvod této rozkoše), a dokonce ve věrnosti, nevěře, cudnosti a promiskuitě.

Pravda je, že evoluce a sex jsou jednoduše spjaty nerozlučným poutem; důvěrně se proplétají po celou věčnost. Evoluce si u každého druhu prosazuje dva nejdůležitější zájmy – reprodukci a přežití. A neustále se snaží zvyšovat šance pro oba tyto cíle něčím, co vyústilo v impozantní genetickou hru pokusů a omylů. Pokud nový znak dokáže svému majiteli poskytnout výhodu pro přežití nebo reprodukci, postupně se rozšíří po celém genofondu, jelikož jeho nositelé budou žít déle, rozmnožovat se častěji, a tím i předávat daný znak více potomkům.

Na druhou stranu geny, které jedinci ztěžují přežití nebo reprodukci, se příliš dlouho neudrží. Jejich majitelé jich následujícím generacím mnoho nepředají.

A co má tohle všechno společného se sexem? No, jestli je evoluční proces mícháním zásoby genů ve snaze najít konkurenční výhodu, pak je sex mísou, ve které se vše odehrává.

Sex však není jedinou kartou, kterou má evoluce v rukávu. Sexuální rozmnožování, které z technického hlediska znamená oplození samičí pohlavní buňky, tedy vajíčka, samčí pohlavní buňkou, tedy spermií, je na naší planetě velmi rozšířenou praktikou, a to zvláště mezi složitějšími tvory.

Nejedná se nicméně o jediný způsob. Příroda to umí i jinak. Nepohlavní rozmnožování je vlastně považováno za původní a mnoho organismů tímto způsobem funguje dodnes. K nepohlavnímu rozmnožování v jeho nejjednodušší formě slouží buněčné dělení. Dochází k němu ve chvíli, kdy se jednobuněčné organismy (jako jsou například měňavky, které jste nejspíš zkoumali na základní škole) rozdělí do dvou identických kopií. Jednou z věcí, které se chystáme prozkoumat, je otázka, proč nás příroda nasměrovala k pohlavnímu rozmnožování, jež je mnohem složitější, časově náročnější a biologicky neefektivní.

Náš průzkum lidské sexuality začneme tam, kde s ní začíná většina lidí – v pubertě. Tedy v období, kdy ve víru biologického procesu počátku proměny dívek v ženy a chlapců v muže dochází k bolestivým srážkám mezi hormony a historií. Podíváme se na fyzické znaky sexuality – hranatou čelist, zaoblená prsa, mužskou výšku, ženské boky – a popřemýšlíme, jakou mají roli v našich biologických cílech. A zjistíme, co se stane, když kulturní zvyky a obyčej narazí na chemii a biologii. Proč se za posledních 150 let snížil průměrný věk, ve kterém dívky začínají menstruovat? Existují nějaké zdravotní výhody obřízky u mužů, nebo by měla být s ohledem na děsivost tohoto zá-

kroku u žen také zakázána? Mohou ženy podobně jako muži ejakulovat? Jaký je účel ochlupení ve stydké krajině a co udělá brazilská depilace s muškami? A proč si ženy na rozdíl od všech ostatních savců neudrží plodnost po celá dlouhá desetiletí?

Pak se zaměříme na fenomén, který fascinuje vědce, umělce a v podstatě téměř všechny muže i ženy, co kdy chodili po Zemi – totiž krásu. Nebo řečeno odborně, co přesně vytváří přitažlivost a vzrušení? Posvítíme si na pravdu schovanou za omšelými klišé – vysocí, tmaví a pohlední muži, ženy s útlým pasem a plnými nadry a „jarní nálada“, která je dá dohromady. Odhalíme fascinující skutečnost za něčím, co většina žen podvědomě tuší, ale věda teprve začíná chápat – významnou úlohu čichu v chemii přitažlivosti. Úplně stejně jako opravdová máma se i matka příroda neodbytně zajímá o to, koho si přivedeme domů. Biologické inženýrství pracuje miliony let na tom, aby vám pomohlo najít a udržet si toho pravého partnera. A pak se podíváme, jak celý systém založený na vůních rozbije na kusy jedna malá oblíbená pilulka.

Chemie vzrušení vede přímo k diskusi o samotném pohlavním aktu. Co se doopravdy děje při orgasmu? A k čemu vlastně je? Je možné, že všichni ti beznadějní romantici, kteří si myslí, že dobrý sex a opravdová láska pár vzájemně povznáší, nejsou ve skutečnosti vůbec tak beznadějní? A pokud mají pravdu, co potom všichni ti zatvrzelí cynici, kteří jsou přesvědčení, že podvádět je přirozené? A nakonec rozbijeme další mýtus mužského sexuálního monopolu: že i ženy mohou mít orgasmus, o tom se dnes již s vámi nikdo přit nebude, ale věděli jste, že dokážou i ejakulovat? Jak? Kdy? A především proč?

Pak se vrátíme k základní evoluční otázce – proč sex? Z biologického hlediska je sex velmi nákladný, a to nemluvím jen o květinách a romantických večerech. Pohlavní rozmnožování vyžaduje značný přísun energie potřebné pro hledání sexuál-

ních partnerů, jejich získávání a nakonec páření. A to všechno jen proto, abychom si s nejistým výsledkem vyměnili genetické informace. Prosté buněčné dělení je mnohem efektivnější. Takže proč sex? Jednou z největších výhod pohlavního rozmnožování je možnost poněkud zapomenout na minulost a ochránit potomky před některými sexuálními a biologickými nehodami, se kterými se rodiče museli během svého života potýkat. Pokud se organismus rozmnožuje nepohlavně, jednoduše sám sebe klonuje. Jelikož takto vzniklé kopie jsou opravdu věrné a bez příkras, nesou si s sebou i všechny parazity, kteří se v tělech jejich předků strádali v průběhu celého života. Další výhodou je promíchání sbírky genů, které už jsme zmiňovali dříve. Pokaždé, když hodíme genetickými kostkami, máme šanci, že se u našich potomků objeví nějaký nový znak. Například imunitní systém, který dokáže přelstít současné nebo dokonce nově vznikající bakterie a viry.

Nicméně evoluce je celá založena na kompromisech – díky životu na dvou nohách jsme vyšší, ale pomalejší. Pohlavní rozmnožování nám dává naději na ochranu našich dětí před vrozenými parazity a vytváří nové rysy, ale má svoje vlastní záruční podmínky. V začátcích je značně náchylné k chybám, a to jednoduše proto, že v rámci každého sexuálního druhu musí vzniknout dva typy bytostí – samci a samice. Takže se podíváme, jak se může pohlavní rozmnožování pokazit, což se stává mnohem častěji, než byste mysleli. Když k tomu dojde, když se dítě narodí s nejednoznačnými genitáliemi, zmatkem v sexuální identitě, hormonální nerovnováhou nebo vším tím dohromady, tedy pokud se narodí s tzv. *intersexualitou* nebo *poruchou pohlavního vývoje*, jak mu můžeme pomoci? Nebo lépe řečeno, jak bychom měli?

Pohlavní rozmnožování obvykle vyžaduje sexuální kontakt (pokud nebereme v úvahu moderní technologie) jedinců různě

ného pohlaví. Takže co se děje, když takového jedince přitahuje někdo jiný stejného pohlaví? A pokud homosexualita zabraňuje reprodukci, proč je (zvláště u mužů) zcela běžnou v mnoha různých kulturách po celém světě? A v podstatě i u mnoha druhů zvířat: praktikují ji ovce, opice a dokonce i kosatky.

Jednou z největších položek účtenky za sex je skutečnost, že své provozovatele vystavuje nebezpečí pohlavních nákaz. Žádný evoluční pokrok organismu se nevyhne jeho zneužití někým dalším. Zjistíme, jak pohlavní nemoci dokážou těžit z biologického mechanismu, který vznikl vlastně proto, aby následující generace chránil před parazity a patogeny. Objasníme si, jak někteří z těchto vetřelců dokonce dokážou podřývat chemii hostitele a využívat ji ke svému vlastnímu rozmnožování tím, že ho donutí k větší promiskuitě. A samozřejmě se podíváme na to, jak takovým chorobám předcházet.

Když už jsme u té prevence, prozkoumáme překvapivě bohatou nabídku přírodní antikoncepce z rostlinné a živočišné říše. Věděli jste, že existuje evoluční metoda na snížení pravděpodobnosti početí u jinak zcela plodných samic? Laktační amenorea se vyskytuje u kojících žen a snižuje pravděpodobnost početí v období, kdy se matka zotavuje z těhotenství a stále je vystavena zátěži vyplývající ze starosti o nově narozené dítě. Jak to funguje? A proč? Co se stane, když se uchýlíme k vědě a vyhlásíme přírodě vlastní přestávku za pomoci hormonální antikoncepce? A proč je tak těžké vyvinout mužskou verzi těchto pilulky?

Je zapotřebí si uvědomit jednu věc: máte v rukou knihu o tom, jak funguje sex. Tedy knihu o tom, jaký vztah k sobě navzájem mají jednotlivé části těla. To znamená, že si občas trochu odskočíme k anatomii, která nám pomůže porozumět spletnosti lidské sexuality.

Začneme tedy od začátku – u anatomie. Jak bezpochyby víte, o vašem pohlaví se rozhoduje už při samotném pohlavním aktu.

Takže budeme zkoumat, jak sex funguje, a objevovat všechny ty fascinující rozdíly mezi mužskou a ženskou sexualitou. Nezapomínejte však, že pohlavní orgány, které nám při stimulaci s největší pravděpodobností přinesou potěšení, mají u obou pohlaví velmi podobný původ a pocházejí z téměř identických částí. Ať už se jedná o vaječníky nebo varlata, penis nebo klišitoris.